

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 89/2022-61

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Martinkovičom, LL.M., Laurinská 3, Bratislava a Advokátskou kanceláriou JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, proti postupu Špecializovaného trestného súdu v konaní sp. zn. 1T/29/2020 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 2Tost/42/2021 takto

rozhodol:

1. Postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní sp. zn. 1T/29/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Špecializovaný trestný súd **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Špecializovaný trestný súd **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **589,21 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa advokátskej kancelárii JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 1/2022 z 19. januára 2022 spojil na spoločné konanie veci sťažovateľa sp. zn. Rvp 2618/2021 a sp. zn. Rvp 2133/2021 a uznesením č. k. III. ÚS 89/2022 z 10. februára 2022 prijal na ďalšie konanie jeho ústavné sťažnosti doručené ústavnému súdu

18. októbra 2021 a 23. decembra 2021 v časti, v ktorej sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým postupom Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „ŠTS“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Sťažovateľ ďalej navrhoval prepustiť ho z väzby na slobodu, priznať mu finančné zadostučinenie spolu 7 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovateľ je obžalovaný zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (ďalej len „TZ“) a štvornásobného obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1 a 2 písm. c) TZ s poukazom na § 138 písm. i) TZ.

3. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tost/16/2020 zo 16. apríla 2020 bol sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku (ďalej len „TP“).

4. Sťažovateľ podal 16. júna 2021 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú ŠTS uznesením č. k. 1T/29/2020 z 22. júna 2021 zamietol. Najvyšší súd uznesením č. k. 2Tost/42/2021 z 28. júla 2021 zrušil výrok uznesenia ŠTS o nenahradení väzby probačným a mediačným úradníkom a sám rozhodol o nenahradení väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka z dôvodu zle naformulovaného výroku v uznesení ŠTS. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 16. augusta 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta vznik zbytočných prietáhov v rozhodovaní ŠTS a najvyššieho súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu v trvaní 55 dní.

III.

Vyjadrenie ŠTS, najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie ŠTS:

6. Vo vzťahu k namietanému vzniku prietáhov v konaní ŠTS uviedol, že sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby 18. júna 2021, ŠTS o jeho žiadosti rozhodol 22. júna 2021 a toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 28. júla 2021. O žiadosti sťažovateľa bolo podľa súdu rozhodnuté v rozpätí 41 dní prednostne a urýchlene.

III.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

7. Najvyšší súd uviedol, že sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu ŠTS mu bola spolu so spisom zo strany ŠTS predložená 22. júla 2021. V uvedenej veci bol 23. júla 2021 určený termín neverejného zasadnutia na 28. júl 2021. Po neverejnom zasadnutí bolo zaslané ústavu na výkon väzby mailom oznámenie o rozhodnutí najvyššieho súdu, pričom ústav na výkon väzby 29. júla 2021 potvrdil prevzatie tohto mailu. Uznesenie najvyššieho súdu bolo odovzdané na opis 2. augusta 2021 a vrátené spolu so spisovým materiálom ŠTS 3. augusta 2021. Z uvedeného vyplýva, že celková dĺžka konania na najvyššom súde od predloženia veci po vrátenie spisu trvala 8

pracovných dní, preto sa najvyšší súd s tvrdením sťažovateľa o prietahoch nestotožňuje. Poznamenal, že za dĺžku konania na ŠTS či už pred predložením veci alebo po vrátení spisu nemôže najvyšší súd niesť žiadnu zodpovednosť.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ v replike uviedol, že zo strany najvyššieho súdu nedošlo k pochybeniu a zodpovednosť za vznik zbytočných prietahov dopadá na ŠTS. Ďalej uviedol, že o rozhodnutí najvyššieho súdu sa dozvedel až 16. augusta 2021, a to doručením uznesenia najvyššieho súdu. Vo vzťahu k ŠTS poukazuje na ďalšie žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, o ktorých sa podľa jeho názoru rozhodovalo neprimerane dlho. Sťažovateľ tiež poukazuje na skutočnosť, že v tejto väzobnej veci už je neprávoplatne odsúdený na trest odňatia slobody na doživotie. Ďalej tvrdí, že ŠTS sa odmietol zaoberať jeho žiadosťami o prepustenie z väzby na slobodu napriek tomu, že mal v nich poukázať na nové skutočnosti. ŠTS považoval žiadosti sťažovateľa za predčasné. Podľa sťažovateľa mal ŠTS konať promptne bez prietahov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

9. Podstatou ústavných sťažností sťažovateľa sú jeho námietky o dlhotrvajúcom konaní pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, ktoré má zakladať porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom ŠTS a najvyššieho súdu. Ústavný súd prijal sčasti ústavné sťažnosti sťažovateľa pre účely úplného meritórneho prieskumu tvrdeného časovo neakceptovateľného rozhodovania o väzbe a oboznámil sa s vyjadreniami účastníkov konania.

10. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy: *„Osobná sloboda sa zaručuje.“* Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy: *„Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.“* Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy: *„Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.“*

11. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru: *„Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.“*

12. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09). Zákonnosť

väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia.

13. Ústavný súd pri posudzovaní porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy vychádza nielen z judikatúry ústavného súdu, ale aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“). Zároveň ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní lehôt, v ktorých všeobecné súdy rozhodli, je použiteľná judikatúra ESLP týkajúca sa porušenia čl. 5 ods. 3, rovnako tak aj judikatúra týkajúca sa porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru.

14. Článok 5 ods. 4 dohovoru zakotvuje právo na doručenie súdneho rozhodnutia, ktoré sa týka zákonnosti zadržania v krátkom čase. Z uvedeného rovnako vyplýva, že štát, ktorý rozhoduje o väzbe v dvojinštančnom konaní, musí v zásade poskytnúť zadržaným osobám rovnaké záruky, tak pri odvolaní, ako aj v prvostupňovom konaní, pričom požiadavka dodržania „krátkej lehoty“ nepochybne predstavuje jednu z nich (rozsudok ESLP z 19. 5. 2005 vo veci Vejmlola proti Českej republike, sťažnosť č. 57246/00). Dĺžka rozhodovania o zákonnosti trvania väzby sa považuje za jeden celok (rozsudok ESLP z 30. 11. 2010 vo veci Gál proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 45426/06).

15. Čo sa týka lehôt, ktoré boli zo strany ESLP posúdené v súvislosti s rozhodovaním vo väzobných veciach ako neprimerané, ústavný súd poukazuje na rozsudok ESLP z 21. decembra 2000 vo veci Jabłoński proti Poľsku, sťažnosť č. 33492/96, v ktorej bolo neprimeraných 43 dní; rozsudok ESLP z 30. 1. 2003 vo veci Nikolov proti Bulharsku, sťažnosť č. 38884/97 s konštatovaním neprimeraných 42 dní a rozsudok ESLP z 30. 11. 2000 vo veci G. B. proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 27426/95) s neprimeranými 32 dňami.

16. Sťažovateľ podal žiadosť o prepustenie z väzby 16. júna 2021 (doručená ŠTS 18. júna 2021) a o jeho žiadosti bolo právoplatne rozhodnuté uznesením najvyššieho súdu z 28. júla 2021, ktoré mu bolo doručené 16. augusta 2021. Z uvedeného vyplýva, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby všeobecné súdy vybavovali 55 dní (od doručenia žiadosti ŠTS do doručenia uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľovi). Z vyjadrenia najvyššieho súdu vyplýva, že ŠTS predložil spis najvyššiemu súdu 22. júla 2021, t. j. mesiac po rozhodnutí o žiadosti sťažovateľa. Ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľa ŠTS nepostupoval dôsledne. Celková doba rozhodovania sa ústavnému súdu javí ako ústavne neakceptovateľná a nezlučiteľná s uplatňovanými právami sťažovateľa v jeho väzobnej záležitosti. Ústavný súd poznamenáva, že okrem kvality je v prípade obmedzovania osobnej slobody dôležitá aj včasnosť ochrany (III. ÚS 414/2021).

17. K otázke doručovania písomného vyhotovenia rozhodnutia o väzbe a jeho vplyvu na dodržanie záväzku štátu rozhodnúť o zákonnosti väzby „urýchlene“ sa opakovane vyjadril ESLP vo svojej judikatúre, a to aj vo veciach týkajúcich sa Slovenskej republiky (rozsudok ESLP z 28. 6. 2011 vo veci Karlin proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 41238/05). Preskúmané konanie trvalo celkovo 55 dní. Ústavný súd konštatuje, že ŠTS trvalo 4 dni, kým rozhodol o žiadosti o prepustenie z väzby. Následne spis predložil najvyššiemu súdu až 22. júla 2021, teda po 30 dňoch od rozhodnutia. Najvyšší súd rozhodol 28. júla 2021, teda po 6 dňoch od predloženia spisu. Následne bol spis 3. augusta 2021 vrátený na ŠTS. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 16. augusta 2021, teda ďalších 13 dní. Ústavný súd v súvislosti s uvedeným poukazuje na neprimerané dlhé obdobie pri doručovaní spisového materiálu odvolaciemu súdu (rozsudok ESLP z 8. 2. 2011 vo veci Michalák proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 30157/03). Ústavný súd

vo svojej rozhodovacej činnosti vyslovil (II. ÚS 177/2016, III. ÚS 286/2020), že za ústavné akceptovateľný postup na prvom stupni konania možno považovať obdobie 23 dní.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postupom ŠTS pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustení z väzby vrátane predkladania spisu sťažnostnému súdu došlo k prieťahom v konaní celkovo v trvaní 34 dní, čím boli porušené uplatnené práva sťažovateľa. V okolnostiach veci ústavný súd vyhodnotil, že porušenie uplatnených práv sťažovateľa nedosahovalo takú intenzitu, aby bolo možné vysloviť príkaz prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu. Z uvedeného dôvodu preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

19. Postup najvyššieho súdu, ktorý v danej veci rozhodoval 12 dní, vyhodnotil ústavný súd ako súladný s právom na urýchlené rozhodnutie o väzbe, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

20. Ústavný súd podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 000 eur. Pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia prihliadal ústavný súd hlavne na dĺžku právnej neistoty sťažovateľa, ale aj na postup pri rozhodovaní. Ústavný súd vyhodnotil, že ŠTS svojím postupom udržiaval stav právnej neistoty sťažovateľa dlhšie, ako bolo prípustné.

21. Podľa § 263 ods. 2 CSP „*Ak bola v konaní úspešná strana zastúpená viacerými advokátmi, súd určí za prijímateľa náhrady trov konania jedného z nich.*“ Sťažovateľ podal ústavné sťažnosti, v ktorých bol právne zastúpený rozdielnymi advokátmi, a preto ústavný súd priznal náhradu trov konania len jednému právnomu zástupcovi advokátskej kancelárii JUDr. Ing. Martin Chlapík s. r. o., Sládkovičova 13, Žilina.

22. Keďže ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania spojil ústavné sťažnosti sťažovateľa na spoločné konanie, priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume v sume dvakrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur a za úkon právnej služby vykonaný v roku 2022 (replika) v sume 193,50 eur a režijný paušál v sume 11,63 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 589,21 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu